

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ПЕРЕДМІХУРОВОЇ ЗАЛОЗИ, ПРЕДСТАВЛЕНИХ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

© **В. І. Гриценко**

Національний фармацевтичний університет, Харків

Резюме: проведено аналіз асортименту препаратів для лікування захворювань передміхурової залози, представлених на фармацевтичному ринку України. Розглянуто основні тенденції розвитку вітчизняного ринку фармацевтичних препаратів. За результатами маркетингових досліджень складено асортиментний макроконтур сегмента ринку α -адреноблокаторів і фітопрепаратів, які застосовують у терапії захворювань передміхурової залози. Доведено доцільність створення лікарських препаратів з α -адреноблокаторами і рослинними екстрактами у формі супозиторіїв для лікування захворювань передміхурової залози.

Ключові слова: гіперплазія передміхурової залози, фармацевтичний ринок, α -адреноблокатори, фітопрепарати.

Вступ. Останнім часом в Україні захворювання передміхурової залози посідають одне з перших місць серед урологічних патологій в чоловіків. Найбільш розповсюдженими є хронічний простатит та доброякісна гіперплазія простати. Причини виникнення гіперплазії й до сьогодні достовірно не встановлені, однак доведено, що незадовільний стан продукції андрогенів у чоловіків – це неодмінна умова виникнення і розвитку доброякісної гіперплазії передміхурової залози (ДГПЗ) [1,14].

Особливістю є те, що на ранніх стадіях захворювання не становить прямої загрози життю пацієнта, але клінічні симптоми з боку сечовивідних шляхів знижують якість життя пацієнтів. Захворювання передміхурової залози значно “помолодшали” – гіперпластичні і диспластичні процеси в передміхуровій залозі починають з’являтися у 25–30 років. На сьогодні гіперплазію передміхурової залози спостерігають приблизно у 20 % чоловіків віком 40 років, у 70 % чоловіків віком 60 років і у 90 % – віком 80 років [5].

Клінічні прояви ДГПЗ вкрай різноманітні і залежать від швидкості розвитку захворювання, від соматичного і психічного статусу, а також супутніх захворювань, що ускладнює вибір методу лікування. У зв’язку з цим питання забезпечення пацієнтів якісними ліками є актуальним [7–9].

За оцінками експертів, на сьогодні світовий фармацевтичний ринок лікарських засобів, які застосовують для лікування урологічних хвороб, складає близько 200 млн доларів, що зумовлено збільшенням кількості пацієнтів за останні роки. На даний час, коли фармацевтичний ринок активно заповнюють нові лікарські засоби

різні виробники, якість лікарської допомоги значною мірою залежить від рівня достовірності та доступності фармацевтичної інформації. Поглиблення маркетингових досліджень забезпечує пошук, розробку і виробництво ефективних та конкурентоспроможних лікарських засобів, сприяє забезпеченню населення країни якісною і доступною фармацевтичною продукцією в достатньому обсязі та асортименті, знижуючи залежність від імпорتنих ліків [2, 3, 4, 6].

Мета роботи – проведення маркетингового аналізу вітчизняного ринку лікарських засобів для лікування захворювань передміхурової залози, що дозволить визначити доцільність та перспективність розробки та впровадження лікарських препаратів з α -адреноблокаторами та рослинними екстрактами в асортимент виробничого підприємства.

Методи дослідження. Маркетингові дослідження ринку здійснено на підставі аналізу офіційних джерел інформації: Довідник Компендіум 2013 р., Rx-Index-класифікатор лікарських препаратів, Державний реєстр лікарських засобів України [10].

Результати й обговорення. У ході маркетингових досліджень проведено поетапний аналіз асортименту препаратів для лікування захворювань передміхурової залози за АТС-класифікацією (анатомо-терапевтично-хімічна класифікація), за лікарськими формами та країнами-виробниками. Усього в ході аналізу відібрано 89 торговельних назв і 100 лікарських препаратів.

Згідно з АТС-класифікацією лікарських препаратів для лікування урологічних захворювань найчисельніша група G04CA – α -адреноблока-

тори (30%). Її представниками є тамсулозин (Омнік, Аденорм), альфузозин (Дальфаз), теразозин (Сетегіс, Корнам), доксазозин (Кардура, Зоксон). Друге місце займає група G04BX – інші препарати для лікування урологічних захворювань (27,5 %). До цієї групи відносять лікарські засоби, які покращують мікроциркуляцію крові в передміхуровій залозі (Вітапрост, Простатилен). На третьому місці – препарати групи G04CX10 (17,5 %) – переважно фітопрепарати (Простанорм, Простатофіт, Простапол та ін.). На четвертому місці знаходиться група G04CB – інгібітори тестостерон 5- α -редуктази (12 %). До цієї групи препаратів належать похідні фінастериду (Простан, Пенестер) та дутастериду (Авдарт).

П'яте місце займає група G04CX – інші препарати для лікування ДГПЗ (9,5 %). До неї відносять рослинні препарати з олією насіння гарбуза (Тиквеол, Пепонен), лікарські препарати зі сливи африканської (Таденан), з екстрактом плодів пальми Сабаль (Сабаль-уно). Останнє, шосте місце, посідає група G04BE03 – засоби, які застосовують при еректильній дисфункції (3,5 %). До цієї групи відносять препарати Йохімбін, Імпаза.

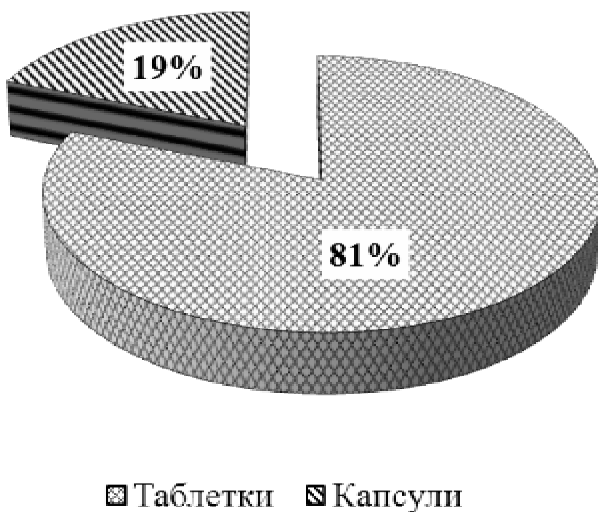

Рис. 1. Розподіл препаратів α -адреноблокаторів за формою випуску.

рати, що містять селективний α -адреноблокатор доксазозину мезилат, 28 % складає частина препаратів з празозином. Частка лікарських засобів з тамсулозину гідрохлоридом (суперселективний $\alpha_{1A/D}$ -адреноблокатор) складає 20 %, теразозин і альфузозин (селективні) відповідно по 6 %.

За результатами ситуаційного аналізу розроблено асортиментний контур цільового сегмента українського фармацевтичного ринку α -адреноблокаторів (макроконтур), представлений на рисунку 4.

Доведено, що гладка мускулатура передміхурової залози має α_{1A} -адренорецептори, які відповідають за динамічний компонент порушення відтоку сечі в пацієнтів із гіперплазією передміхурової залози, де стало підставою для застосування α -адреноблокаторів із терапевтичною метою. Блокатори α -адренергічних рецепторів є основною групою для симптоматичної терапії ДГПЗ [12, 13].

На рисунку 1 наведений аналіз асортименту α -адреноблокаторів за лікарськими формами. Як видно з рисунка 1, більшість становлять лікарські засоби у формі таблеток (81 %), 19 % складають препарати у формі капсул.

Аналіз асортименту за країнами-виробниками (рис. 2) показав, що частка α -адреноблокаторів виробництва України складає 9 %. Всього зареєстровано пропозиції 21 країни, серед яких за кількістю лікарських засобів перше місце належить Сполученим Штатам Америки (20 %), друге – Росії (9 %) і Німеччині (9 %), третє – Чехії (7 %), четверте – Індії (6%) і Франції (6 %).

Крім того, препарати α -адреноблокатори пропонують фармацевтичні виробники з Великобританії, Угорщини, Хорватії, Канади, Польщі, Словенії, Австрії, Болгарії (34 %).

Результати аналізу асортименту α -адреноблокаторів за діючими речовинами (рис. 3) показали, що більшу частину (40 %) складають препа-

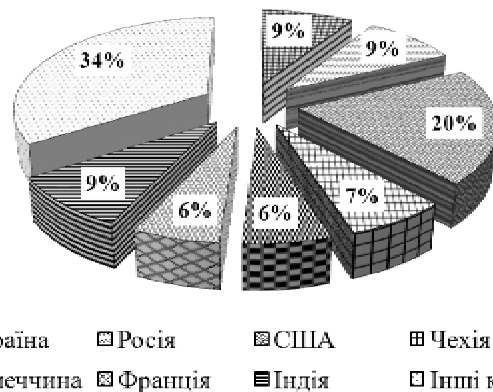

Рис. 2. Розподіл препаратів α -адреноблокаторів на фармацевтичному ринку України за основними країнами-виробниками.

У ході досліджень встановлено, що 81 % складають препарати у формі таблеток; 91 % – зарубіжні лікарські препарати; 9 % – препарати виробництва України; майже 100 % препаратів є монокомпонентними; (40 %) складають препарати, що містять у своєму складі селективний α -адреноблокатор доксазозину мезилат.

Проведений маркетинговий аналіз простатопротекторів з блокаторами α -адренорецепторів показав, що на фармацевтичному ринку України відсутні лікарські препарати вітчизняного

Рис. 3. Розподіл препаратів 6 – адреноблокаторів за діючими речовинами

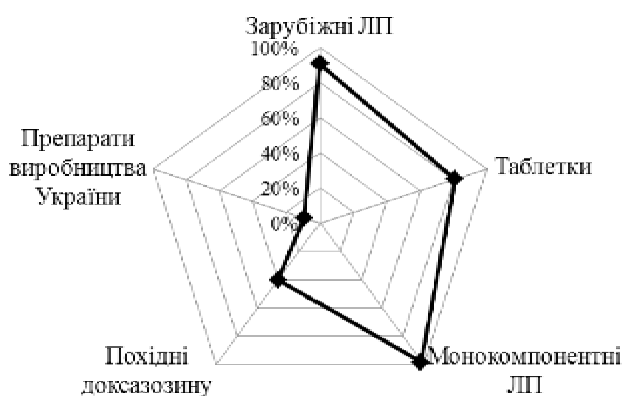

Рис. 4. Макроконтур ринку препаратів групи α -адреноблокаторів для лікування захворювань передміхурової залози

виробництва з α -адреноблокаторами у формі супозиторіїв – найбільш оптимальній лікарській формі для лікування захворювань передміхурової залози. Більшість препаратів є монокомпонентними. Лише 9 % препаратів з α -адреноблокаторами виробляють в Україні. Лікарські засоби, що містять у своєму складі суперселективний

α -адреноблокатор тамсулозину гідрохлорид, складають лише 20 %.

Аналіз сучасного стану фармацевтичного ринку також дозволив виділити тенденцію збільшення кількості ліків рослинного походження, які мають високу біодоступність, широкий спектр терапевтичної дії, можуть застосовуватись пацієнтами впродовж тривалого часу. Механізм дії препаратів, що містять рослинну сировину, пов'язаний з наявністю протизапальної, мембрано-стабілізувальної, антимікробної видів дії, здатністю інгібувати активність ферменту 5α -редуктази гальмувати процеси проліферації та покращувати функції сечовиділення [11].

На рисунку 5 наведений аналіз асортименту фітопростатопротекторів за лікарськими формами. Як видно з рисунка 5, більшість складають лікарські засоби у формі капсул (35 %), 30 % складають препарати у вигляді рідких лікарських форм. Третє місце посідають таблетовані лікарські форми (13 %), 10 % складають препарати у вигляді супозиторіїв. На лікарські засоби у формах гранул і порошків припадає по 4 %. Найменший процент складають лікарські препарати у формі драже (2 %).

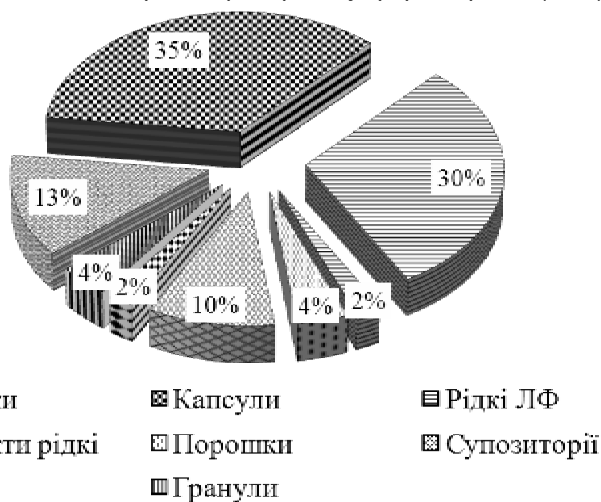

Рис. 5. Розподіл препаратів рослинного походження за формами випуску.

Результати аналізу асортименту фітопроста-топротекторів за країнами-виробниками (рис. 6) показали, що перше місце за кількістю лікарських препаратів належить Німеччині (34 %), друге – Україні і Росії (по 15 %). Третє місце займає Словенія (8 %), четверте – Франція і Австрія (по 5 %). Крім того, фітопрепарати пропонують фармацевтичні виробники з Польщі, Індії, Угорщини, Бельгії, Білорусії (18 %).

У ході маркетингових досліджень встановле-

но, що 57,5 % фітопроста-топротекторів є монокомпонентними, 42,5 % препаратів рослинного походження мають комбіновані складу.

Для лікування захворювань передміхурової залози використовують різні рослини, але найефективнішими є пальма Сабаль, африканська слива, гарбуз, чорна тополя, кропива, ехінацея. На рисунку 7 наведено розподіл фітопрепаратів для лікування захворювань передміхурової залози за групами рослин, що входять до їх складу.

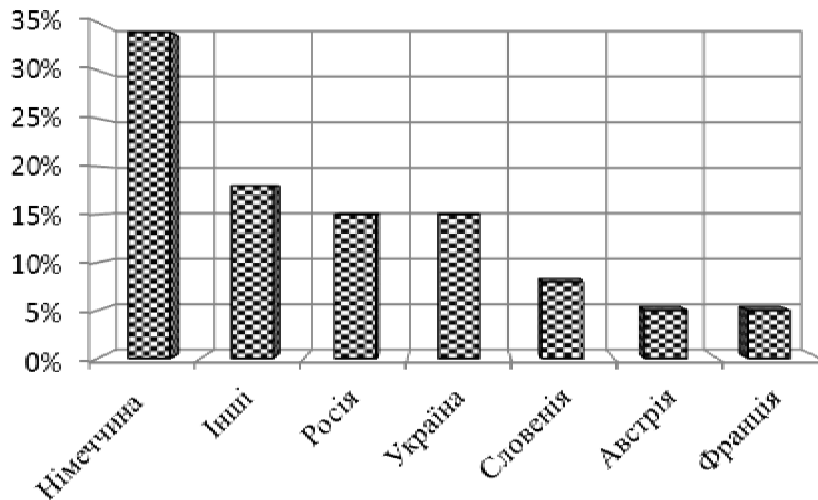

Рис. 6. Розподіл препаратів рослинного походження за основними країнами-виробниками.

Рис. 7. Розподіл фітопрепаратів для лікування захворювань передміхурової залози за групами рослин.

Як видно з рисунка 7, найбільший відсоток складають препарати, які містять екстракт пальми Сабаль (29%). Друге місце за чисельністю посідають препарати, до складу яких входить екстракт кореня кропиви (20%). Препарати, що містять у своєму складі екстракт або олію з насіння гарбуза складають 13 % від загального обсягу, засоби з екстрактами тропічних рослин і квітковим пилком – 11 %. Також для лікування захворювань передміхурової залози викорис-

товують екстракти кори африканської сливи і чорної тополі; препарати з їх вмістом складають по 5,5 %. Достатньо великий відсоток (16 %) складають комбіновані препарати, які містять одразу декілька лікарських рослин.

За результатами ситуаційного аналізу розроблено асортиментний контур сегмента українського фармацевтичного ринку простатопротекторів рослинного походження (макроконтур), представлений на рисунку 8.

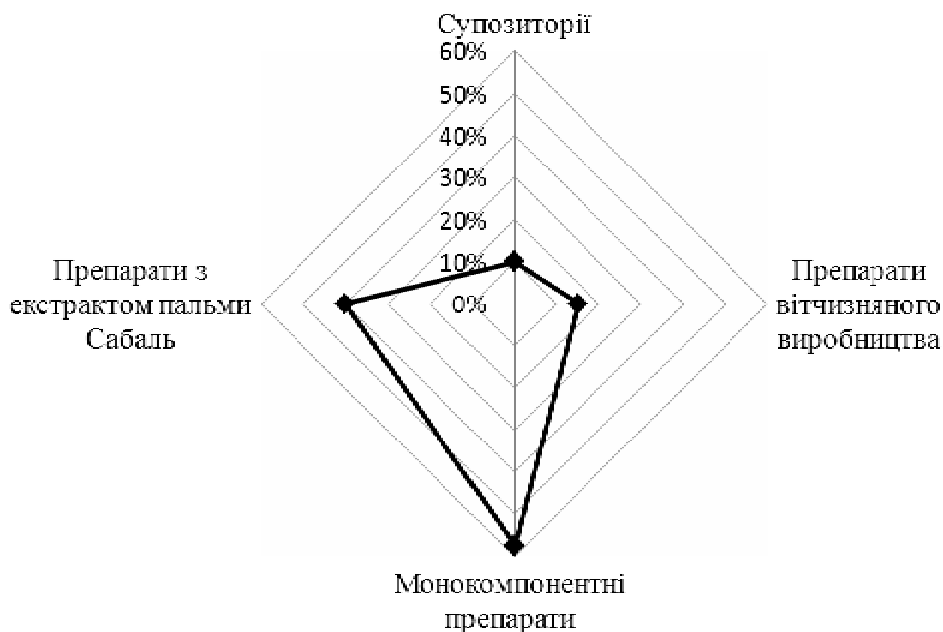

Рис. 8. Макроконтур ринку препаратів- фітопростатопротекторів для лікування захворювань передміхурової залози.

У ході досліджень встановлено, що тільки 10 % складають препарати у формі супозиторіїв; 15 % – препарати виробництва України; 57,5 % препаратів є монокомпонентними; (40 %) складають препарати, що містять у своєму складі екстракт пальми Сабаль.

Результати проведеного маркетингового аналізу дозволили обґрунтувати доцільність створення нових вітчизняних препаратів у формі супозиторіїв для лікування захворювань передміхурової залози.

Висновки. З метою забезпечення населен-

ня України ефективними та безпечними лікарськими препаратами досліджено асортимент засобів для лікування захворювань передміхурової залози, представлених на фармацевтичному ринку України.

1. На підставі проведеного маркетингового аналізу складено асортиментний макроконтур сегмента ринку α -адреноблокаторів і фітопрепаратів.

2. Доведено доцільність створення лікарських препаратів у вигляді супозиторіїв для лікування захворювань передміхурової залози.

Література

1. Выбор метода лечения больных гиперплазией предстательной железы : монография / [Аляев Ю. Г., Винаров А. З., Локшин К. Л. и др.]. – Кострома: ОАО "Кострома", 2005. – 175 с.
2. Дремова Н. Б. Маркетинговый анализ рынка гиполлипидемических лекарственных средств / Н. Б. Дремова // Новая аптека. – 2006. – № 1. – С. 35–38.
3. Дремова Н. Б. Маркетинговые исследования лекарственного обеспечения больных доброкачественной гиперплазией предстательной железы / Н. Б. Дремова, А. И. Овод // Курский научно-практический вестник "Человек и его здоровье". – Курск. – 2006. – № 3. – С. 41–54.
4. Дремова Н. Б. Развитие методологии маркетинговых исследований в фармации / Н. Б. Дремова // Курский научно-практический вестник "Человек и его здоровье". – Курск. – 2005. – № 1. – С. 62–76.
5. Лопаткин Н. А. Урология – основная специальность / Н. А. Лопаткин, О. И. Аполихин // Урология. – 2004. – № 1. – С. 9–12.
6. Мнушко З. Н. Теория и практика маркетинговых исследований в фармации / З. Н. Мнушко, И. В. Пестун. – Х. : Изд-во НФаУ, 2008. – С. 15–22.
7. Овод А. И. Лекарственные аспекты лечения доброкачественной гиперплазии предстательной железы / А. И. Овод, Н. Б. Дремова // Ремедиум. – 2005. – № 4. – С. 36–41.
8. Простатопротекторы / [С. М. Дроговоз, Т. А. Бухтиярова, В. В. Росіхін та ін.] – Х. : ООО Виробниче підприємство Пляда, 2005. – 184 с.
9. Сегал А. С. Диагностика и лечение хронического простатита / А. С. Сегал. – М. : Нижфарм, 2002. – 210 с.
10. Rx-index-класифікатор лікарських препаратів. – К. : ВД «Фармацевт практик», 2010. – 1136 с.
11. Barnes J. Herbal medicines. A guide for healthcare professionals / J. Barnes, L. Anderson, J. Phillipson– 2nd ed. – 2002. – 530 p.
12. EAU guidelines on assessment, therapy and follow-up of men with lower urinary tract symptoms suggestive

of benign prostatic obstruction (BPH guidelines) / S. Madersbacher, G. Alivizatos, J. Nordling [et al.] // Eur. Urol. – 2004. – Vol. 46, № 5. – P. 547–554.

13. Medical Therapy of Prostatic Symptoms (MTOPS) Research Group. The long-term effect of doxazosin, finasteride, and combination therapy on the clinical progression of benign prostatic hyperplasia /

J. D. McConnell, C. G. Roehrborn, O. M. Bautista [et al.] / N. Engl. J. Med. – 2003. – Vol. 349, № 25. – P. 2387–2398.

14. Naber K. G. Guidelines on The Management of Urinary and Male Genital Tract Infections / K. G. Naber. // European Association of Urology Guidelines. – 2007. – P. 89–98.

МАРКЕТИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ ЛЕКАРСТВЕННЫХ ПРЕПАРАТОВ ДЛЯ ЛЕЧЕНИЯ ЗАБОЛЕВАНИЙ ПРЕДСТАТЕЛЬНОЙ ЖЕЛЕЗЫ, ПРЕДСТАВЛЕННЫХ НА ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОМ РЫНКЕ УКРАИНЫ

В. И. Гриценко

Национальный фармацевтический университет, Харьков

Резюме: проведен анализ ассортимента препаратов для лечения заболеваний предстательной железы, представленных на фармацевтическом рынке Украины. Рассмотрены основные тенденции развития отечественного рынка фармацевтических препаратов. По результатам маркетинговых исследований составлен ассортиментный макроконтур сегмента рынка α -адреноблокаторов и фитопрепаратов, которые применяют в терапии заболеваний предстательной железы. Доказана целесообразность создания лекарственных препаратов с α -адреноблокаторами и растительными экстрактами в форме суппозитория для лечения заболеваний предстательной железы.

Ключевые слова: гиперплазия предстательной железы, фармацевтический рынок, α -адреноблокаторы, фитопрепараты.

MARKETING RESEARCH OF MEDICINES FOR PROSTATE DISEASES TREATMENT PRESENTED IN THE PHARMACEUTICAL MARKET OF UKRAINE

V. I. Hrytsenko

National University of Pharmacy, Kharkiv

Summary: the analysis of the range of drugs for prostate diseases treatment represented in the pharmaceutical market of Ukraine was made. The main trends in the domestic market of pharmaceuticals were studied. According to the market research the assortment of macro contour of alpha-adrenoceptors and herbal remedies used in the treatment of prostate diseases segment were made. The expediency of creating drugs with alpha-adrenoceptors and plant extracts in the form of suppositories for prostate diseases treatment were proved.

Key words: prostate hyperplasia, pharmaceutical market, alpha-adrenoceptor, phytopharmaceuticals.